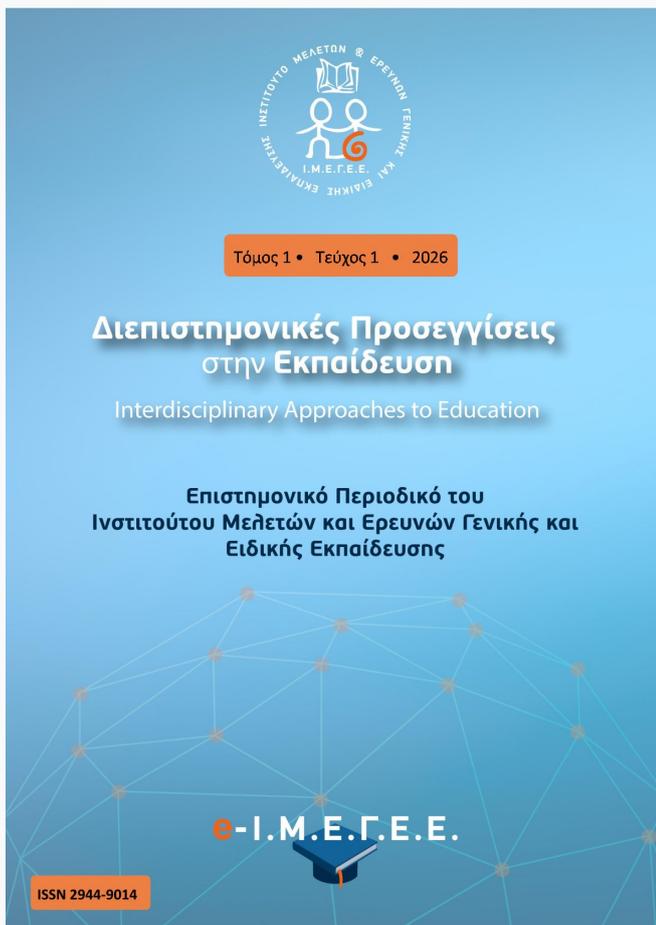

Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1, Αρ. 1 (2026)

Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στην Εκπαίδευση

Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε μειονοτικά δημοτικά σχολεία του Δήμου Αρριανών – Η συμβολή της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

doi: [10.12681/...43042](https://doi.org/10.12681/...43042)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ Χ. (2026). Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε μειονοτικά δημοτικά σχολεία του Δήμου Αρριανών – Η συμβολή της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης . *Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις στην Εκπαίδευση*, 1(1). <https://doi.org/10.12681/43042>

Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών που εργάζονται σε μειονοτικά δημοτικά σχολεία του Δήμου Αρριανών – Η συμβολή της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης

Χαράλαμπος Γεωργιάδης
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής & ΑΣΠΑΙΤΕ
georgiadis_babis@hotmail.com

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η ενδεδειγμένη διερεύνηση των εξειδικευμένων επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε μειονοτικά δημοτικά σχολεία του Δήμου Αρριανών στη Θράκη, καθώς και η αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (εξΑΕ) δύναται να συμβάλει αποτελεσματικά στην κάλυψη αυτών των αναγκών, λαμβάνοντας υπόψη τη γεωγραφική απομόνωση της περιοχής. Διερευνήθηκαν, επίσης, οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τον καταλληλότερο σχεδιασμό και την οργάνωση των επιμορφωτικών προγραμμάτων. Η μεθοδολογία περιελάμβανε τη συλλογή ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων από 31 εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, μέσω ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων (Google Forms), με στατιστική ανάλυση (SPSS). Τα αποτελέσματα ανέδειξαν την έντονη επιθυμία των εκπαιδευτικών για συστηματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες, με κορυφαία προτεραιότητα τη Διδακτική Μεθοδολογία για τη Διγλωσσία των μαθητών. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι, αν και προτιμούν τη μκτική ή δια ζώσης μέθοδο, αναγνωρίζουν τη συμβολή της εξΑΕ ως απαραίτητο εργαλείο πρόσβασης στη γνώση σε απομακρυσμένες περιοχές, όπου οι ευκαιρίες ενδυνάμωσης είναι περιορισμένες. Συμπερασματικά, η εξΑΕ μπορεί να υποστηρίξει κρίσιμες επιμορφωτικές ανάγκες, ενισχύοντας την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης στους μαθητές της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης.

Λέξεις-κλειδιά: μειονοτική εκπαίδευση, εξ αποστάσεως επιμόρφωση, εκπαιδευτικοί, Δήμος Αρριανών, διγλωσσία

Abstract

The purpose of this research was to investigate the specialized training needs of teachers working in minority primary schools in the Municipality of Arriana, Thrace, and to evaluate the extent to which Distance Education can effectively contribute to meeting these needs. Data were collected from 31 teachers through electronic questionnaires, with statistical analysis. The results revealed strong interest in training on bilingual teaching methodology. Distance education was recognized as a valuable tool to overcome geographical isolation and support teachers in improving the quality of education for students of the Muslim minority in Thrace.

keywords: minority education, distance training, teachers, Municipality of Arriana, bilingualism

1. Εισαγωγή

1.1 Η Αναγκαιότητα της Διά Βίου Μάθησης και η Προβληματική

Η εκπαίδευση ενηλίκων και η διά βίου μάθηση αποτελούν, στον 21ο αιώνα, θεμελιώδη εργαλεία για την επαγγελματική εξέλιξη, την κοινωνική ενσωμάτωση και την οικονομική ανταγωνιστικότητα, τόσο σε ατομικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναγνωρίζοντας την κρισιμότητα αυτή, προωθεί και χρηματοδοτεί πολιτικές στους τομείς της τεχνολογίας, της οικονομίας, του πολιτισμού και της κοινωνίας. Στο πλαίσιο αυτό, η συνεχής επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού κρίνεται ως απαραίτητη συνθήκη για τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης.

Στην Ελλάδα, η πρόκληση αυτή γίνεται εντονότερη στις παραμεθόριες και απομακρυσμένες περιοχές, όπως η Θράκη, η οποία χαρακτηρίζεται από έντονο το στοιχείο της πολυπολιτισμικότητας και της παρουσίας της αναγνωρισμένης Μουσουλμανικής Μειονότητας.

Η εκπαίδευση των μαθητών της μειονότητας πραγματοποιείται σε ειδικό καθεστώς, βάσει της Συνθήκης της Λωζάννης, γεγονός που επιβάλλει στους εκπαιδευτικούς να διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν τη διγλωσσία, τη διαχείριση της ετερότητας και τις ιδιαίτερες κοινωνικο-πολιτισμικές συνθήκες.

1.2 Αιτιολόγηση και Στόχος της Μελέτης

Παρά τη σημασία της επιμόρφωσης, οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε σχολεία του ορεινού όγκου, όπως αυτά του Δήμου Αρριανών στη Ροδόπη, αντιμετωπίζουν γεωγραφικό και κοινωνικό αποκλεισμό, γεγονός που δυσχεραίνει την πρόσβασή τους σε ευκαιρίες δια ζώσης επαγγελματικής ανάπτυξης. Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (εξΑΕ), με τις αρχές της ισότητας, της αυτονομίας και της δυνατότητας πρόσβασης ανεξαρτήτως γεωγραφικού διαμερίσματος, αναδύεται ως ένα δυναμικά κρίσιμο εργαλείο για την άρση αυτών των ανισοτήτων.

Η παρούσα εργασία φιλοδοξεί να προσφέρει τεκμηριωμένες απαντήσεις στο ερώτημα του κατά πόσο η εξΑΕ μπορεί να βελτιώσει την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών στα μειονοτικά σχολεία του Δήμου Αρριανών, μέσω της διερεύνησης των επιμορφωτικών αναγκών τους. Διερευνώνται, συγκεκριμένα, οι στόχοι, τα κίνητρα, οι δυσκολίες και οι προσδοκίες των εκπαιδευτικών σε σχέση με τη συμμετοχή τους σε προγράμματα διά βίου μάθησης. Η μελέτη αυτή κρίνεται ως υψηλής σημασίας (Κριτήριο Δημοσίευσης 1), καθώς επικεντρώνεται σε ένα πρόβλημα (έλλειψη εξειδικευμένης επιμόρφωσης σε απομακρυσμένες μειονοτικές περιοχές) με έντονη κοινωνική και εκπαιδευτική συνάφεια.

2. Θεωρητικό Πλαίσιο και Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

2.1 Κοινωνικο-Πολιτισμικό Πλαίσιο: Μειονότητα και Γεωγραφία

Η Μουσουλμανική Μειονότητα της Θράκης αποτελεί τη μοναδική αναγνωρισμένη θρησκευτική μειονότητα στην Ελλάδα, βάσει της Συνθήκης της Λοζάννης (1923). Οι πληθυσμοί αυτοί (Τουρκογενείς, Πομάκοι, Ρομά) δεν διακρίνονται από ομοιογένεια, πέραν του θρησκευτικού στοιχείου. Ο Δήμος Αρριανών καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του ορεινού όγκου της Περιφερειακής Ενότητας Ροδόπης, συνορεύοντας με τη Βουλγαρία. Οι κάτοικοι ασχολούνται κατά κύριο λόγο με τη γεωργία και την κτηνοτροφία, βιώνοντας δυσκολίες λόγω της γεωγραφικής απομόνωσης. Ο γεωγραφικός αποκλεισμός επιφέρει και κοινωνικό αποκλεισμό, επηρεάζοντας άμεσα την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές ευκαιρίες.

2.2 Ειδικά Θέματα Μειονοτικής Εκπαίδευσης

Τα μειονοτικά σχολεία λειτουργούν υπό ειδικό καθεστώς, με σκοπό την ταυτόχρονη εκμάθηση της ελληνικής και της τουρκικής γλώσσας. Τα προγράμματα παρέμβασης, όπως το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων (ΠΕΜ), στόχευσαν στη βελτίωση της εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε αυτά τα σχολεία είναι κρίσιμη, καθώς πρέπει να αντιμετωπίσουν την πολυγλωσσία και τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Οι εκπαιδευτικοί που υπηρετούν σε αυτά τα σχολεία εμπίπτουν σε διαφορετικές κατηγορίες: Έλληνες δάσκαλοι, μειονοτικοί δάσκαλοι και μετακλητοί δάσκαλοι από την Τουρκία.

2.3 Η Έννοια των Επιμορφωτικών Αναγκών

Οι επιμορφωτικές ανάγκες ορίζονται ως η απόσταση μεταξύ της υφιστάμενης κατάστασης των γνώσεων/δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών και της επιθυμητής/απαιτούμενης κατάστασης για την αποτελεσματική άσκηση του έργου τους. Η κάλυψη των αναγκών αυτών συνδέεται άμεσα με την επαγγελματική ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να συμμετέχουν ισότιμα στη διαμόρφωση των στόχων του σχολείου, να αναπτύξουν την αυτονομία τους και να βελτιώσουν τη θέση τους.

2.4 Η Εξ Αποστάσεως Επιμόρφωση ως Μοχλός Πρόσβασης

Η εξΑΕ προωθεί την αρχή της ισότητας και της ελεύθερης διακίνησης της γνώσης, επιτρέποντας τη συμμετοχή σε προγράμματα ανεξαρτήτως γεωγραφικής θέσης. Στα πλεονεκτήματά της συγκαταλέγονται η ευελιξία, το χαμηλό οικονομικό κόστος, η δυνατότητα συνδυασμού παραδοσιακών και καινοτόμων εργαλείων (σύγχρονη/ασύγχρονη διδασκαλία) και η αποτελεσματικότητά της, ιδιαίτερα για εκπαιδευτικούς σε απομακρυσμένες περιοχές. Ο ρόλος του εκπαιδευτή στην εξΑΕ είναι πολυδιάστατος, απαιτώντας γνώσεις του αντικειμένου, ψηφιακό γραμματισμό, ενσυναίσθηση, και δεξιότητες καθοδήγησης και υποστήριξης.

3. Μεθοδολογία Έρευνας

3.1 Σκοπός και Ερευνητικά Ερωτήματα

Ο κεντρικός σκοπός της έρευνας ήταν διττός: α) η καταγραφή των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών των μειονοτικών δημοτικών σχολείων του Δήμου Αρριανών και β) η διερεύνηση της συμβολής και της αποδοχής της εξΑΕ ως μέσου κάλυψης αυτών των αναγκών. Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν ήταν:

- Ποια είναι η άποψη των εκπαιδευτικών σχετικά με την επιμόρφωση που έχουν λάβει έως σήμερα (επάρκεια, ποιότητα);
- Ποιες είναι οι ιεραρχημένες θεματικές ενότητες στις οποίες επιθυμούν να επιμορφωθούν;
- Ποιοι παράγοντες (κίνητρα) τους ωθούν στη συμμετοχή σε επιμορφωτικά προγράμματα;
- Ποια είναι η προτιμώμενη μέθοδος (δια ζώσης, εξ απόστασεως, μικτή) και το μοντέλο (ενδοσχολική, περιφερειακή) υλοποίησης των προγραμμάτων;

3.2 Δείγμα, Ερευνητικό Εργαλείο και Διαδικασία

Η έρευνα ήταν ποσοτική, με τη χρήση της περιγραφικής μεθόδου, και πραγματοποιήθηκε με τη συμμετοχή 31 εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που υπηρετούν σε μειονοτικά σχολεία του Δήμου Αρριανών. Το μέγεθος του δείγματος, αν και μικρό, κρίνεται επαρκές (Κριτήριο Δημοσίευσης 5) δεδομένης της εξειδικευμένης φύσης του πληθυσμού-στόχου και της γεωγραφικής περιοχής (σχολεία μειονοτικής εκπαίδευσης σε ορεινό Δήμο).

Ως ερευνητικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε δομημένο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο (Google Forms), το οποίο περιλάμβανε ερωτήσεις κλειστού και ανοικτού τύπου, καλύπτοντας τα δημογραφικά στοιχεία, την αξιολόγηση των υφιστάμενων γνώσεων/δεξιοτήτων, την ιεράρχηση των επιμορφωτικών αναγκών και τις απόψεις για τη μέθοδο/μοντέλο επιμόρφωσης. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τη διανομή του ηλεκτρονικού συνδέσμου στους εκπαιδευτικούς.

Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πακέτο SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). Χρησιμοποιήθηκαν περιγραφικά στατιστικά (συχνότητες, ποσοστά, μέσοι όροι) για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων, καθώς και

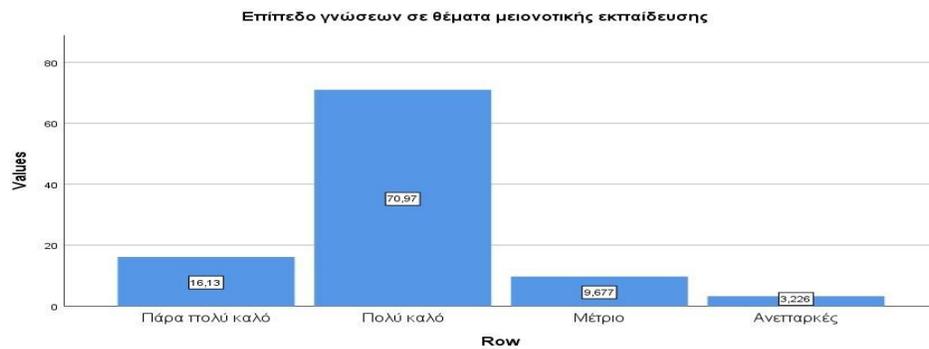
συγκριτικά στατιστικά (συσχετίσεις μεταξύ μεταβλητών όπως φύλο, ηλικία, προϋπηρεσία) για τη διερεύνηση διαφορών.

4. Αποτελέσματα

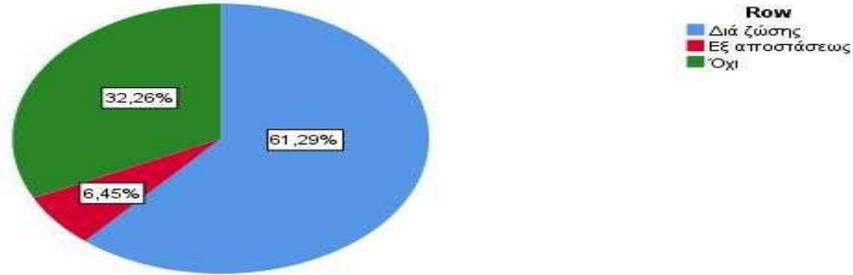
4.1 Αξιολόγηση Υφιστάμενων Γνώσεων και Δεξιοτήτων

Σε σχέση με το επίπεδο των γνώσεων των εκπαιδευτικών σε θέματα μειονοτικής εκπαίδευσης, η πλειονότητα (70,97%) το αξιολόγησε ως «Πολύ καλό». Αντίστοιχα, το 80,65% χαρακτήρισε το επίπεδο των δεξιοτήτων του ως «Πολύ καλό».

Αν και το δείγμα εκτιμά υψηλά τις γνώσεις και δεξιότητές του, η ανάλυση έδειξε ότι το 61,29% των συμμετεχόντων είχε παρακολουθήσει δια ζώσης επιμορφωτικό πρόγραμμα στο παρελθόν, ενώ ένα πολύ μικρό ποσοστό, μόλις 6%, είχε επιμορφωθεί με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Επιπλέον, από εκείνους που είχαν λάβει επιμόρφωση, το 47,83% τη χαρακτήρισε ως «Πολύ καλή», αλλά ένα σημαντικό ποσοστό (43,48%) ως «Μέτρια».

Προηγούμενη επιμόρφωση σε θέματα μειονοτικής εκπαίδευσης

Αξιολόγηση επιμόρφωσης σε σχέση με τη μειονοτική επάρκεια

4.2 Ιεράρχηση Επιμορφωτικών Αναγκών και Κινήτρων

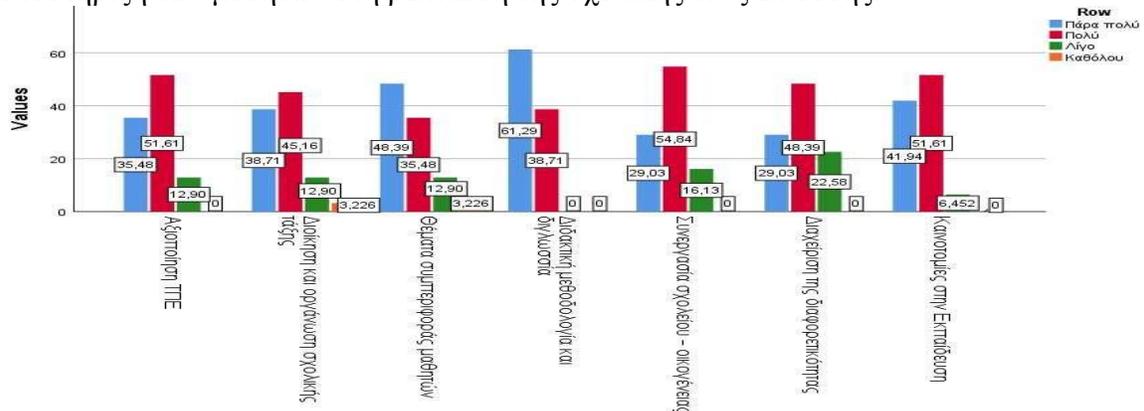
Στην ιεράρχηση των επιμορφωτικών τους αναγκών, η κορυφαία προτεραιότητα του δείγματος ήταν η επιθυμία για επιμόρφωση στη Διδακτική Μεθοδολογία αναφορικά με τη Διγλωσσία των μαθητών. Ακολουθούσαν οι θεματικές ενότητες:

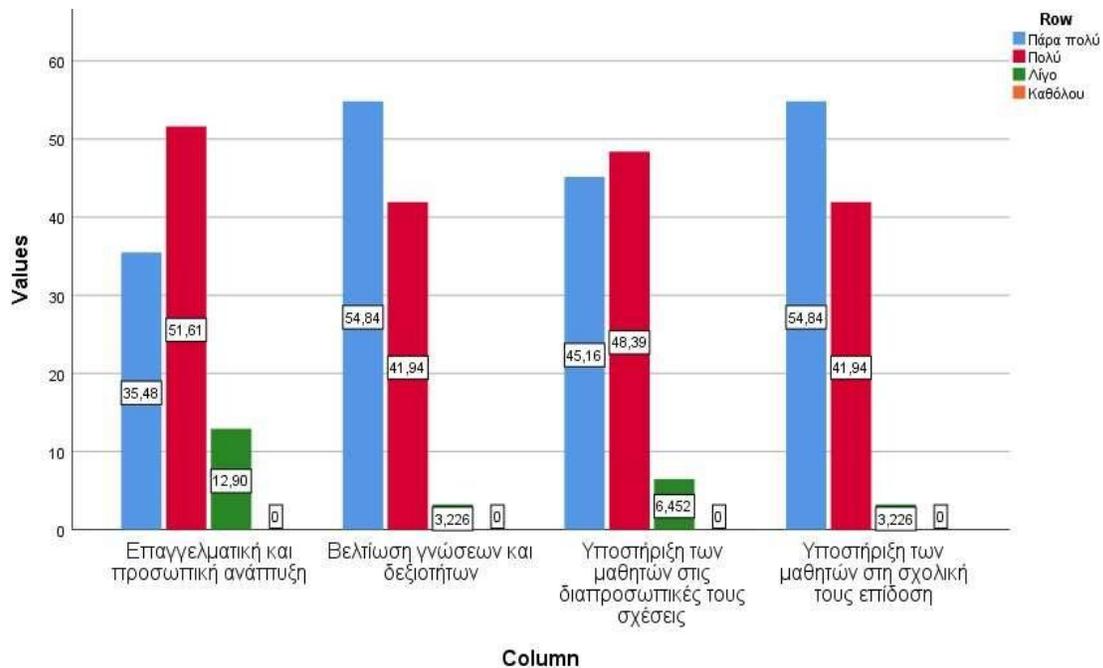
«Θέματα συμπεριφοράς μαθητών».

«Εισαγωγή καινοτομιών στην εκπαίδευση» (41,94%).

«Διοίκηση και οργάνωση της σχολικής τάξης» (38,71%).

Ως κυριότερο κίνητρο για τη συμμετοχή σε επιμορφωτικό πρόγραμμα αναδείχθηκε (54,84%) η βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων τους, καθώς και η υποστήριξη των μαθητών στη βελτίωση της σχολικής τους επίδοσης.

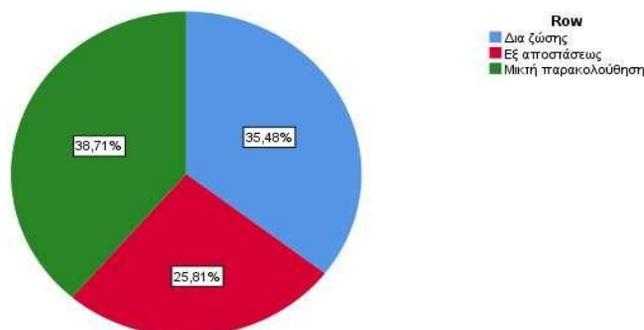

4.3 Αξιολόγηση Μεθόδων και Μοντέλων Επιμόρφωσης

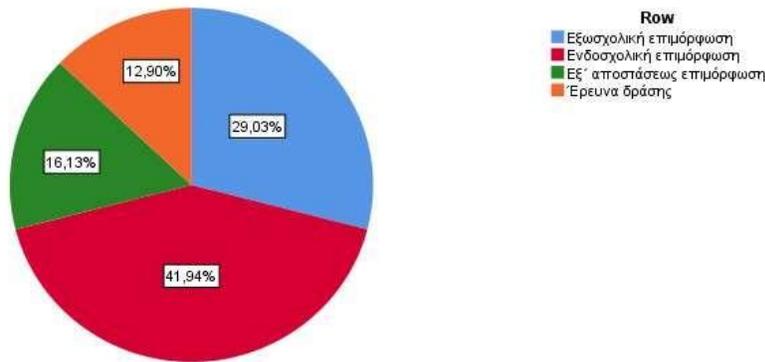
Σχετικά με την επιθυμητή μέθοδο υλοποίησης, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί προτίμησαν τη μικτή μέθοδο εκπαίδευσης (συνδυασμός δια ζώσης και εξ αποστάσεως). Ωστόσο, μόνο το 25,81% θεώρησε ως καταλληλότερη την αμιγώς εξ αποστάσεως επιμόρφωση. Ειδικότερα, οι γυναίκες εκπαιδευτικοί έδειξαν μεγαλύτερη προτίμηση στην εξ αποστάσεως διδασκαλία ή τη μικτή παρακολούθηση (40%), σε σύγκριση με τους άνδρες.

Όσον αφορά το μοντέλο υλοποίησης, η ενδοσχολική επιμόρφωση συγκέντρωσε την υψηλότερη προτίμηση (41,94%), με το μοντέλο της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης να συγκεντρώνει μόλις το 16,13%. Σχετικά με την καταλληλότερη περίοδο υλοποίησης, η πλειοψηφία προτίμησε τη σχολική περίοδο, με μόνο το 13,33% να επιλέγει την καλοκαιρινή περίοδο.

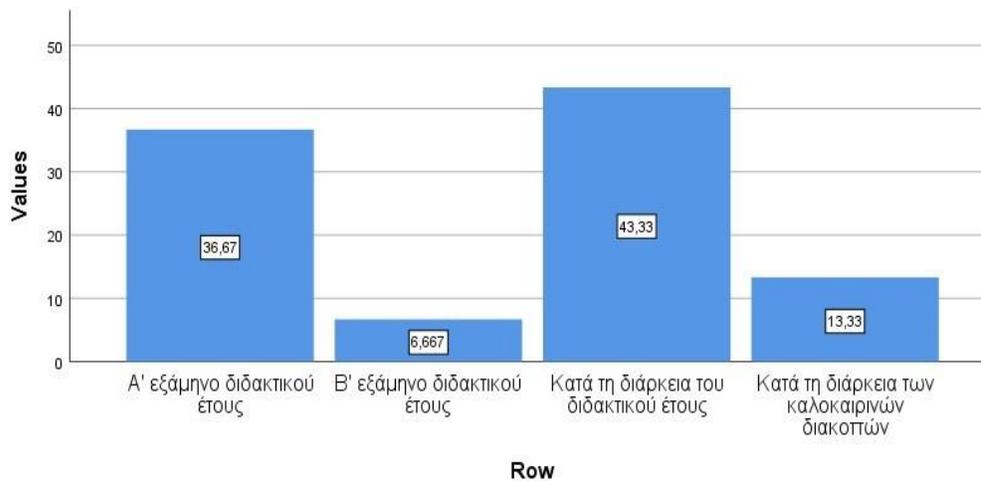
Πρόγραμμα επιμόρφωσής πιθανό να επιλεγεί μελλοντικά

Αποτελεσματικότερο μοντέλο επιμόρφωσης

Περίοδος καταλληλότερη για την υλοποίηση ενός επιμορφωτικού προγράμματος

5. Συζήτηση

5.1 Ερμηνεία των Αποτελεσμάτων

Τα αποτελέσματα της έρευνας (Κριτήριο Δημοσίευσης 3) επιβεβαιώνουν την ύπαρξη σαφώς προσδιορισμένων επιμορφωτικών αναγκών στους εκπαιδευτικούς των μειονοτικών σχολείων του Δήμου Αρριανών. Η υψηλή αυτοαξιολόγηση των εκπαιδευτικών σε σχέση με τις γνώσεις και δεξιότητές τους («Πολύ καλό») θα μπορούσε να ερμηνευθεί είτε ως πραγματική επάρκεια που οφείλεται σε προηγούμενες επιμορφωτικές δράσεις, είτε ως αποτέλεσμα περιορισμένων ευκαιριών σύγκρισης με συναδέλφους σε αστικά κέντρα.

Ωστόσο, η ιεράρχηση των αναγκών τους αποκαλύπτει μια κρίσιμη ανεπάρκεια στις εξειδικευμένες διδακτικές μεθόδους, με τη διγλωσσία να τίθεται ως η απόλυτη προτεραιότητα. Το εύρημα αυτό είναι στατιστικά σημαντικό και άκρως συναφές (Κριτήριο Δημοσίευσης 1), καθώς η διγλωσσία αποτελεί το κεντρικό εκπαιδευτικό πρόβλημα στη μειονοτική εκπαίδευση, και η αποτελεσματική διαχείρισή της είναι ο βασικός παράγοντας για την ακαδημαϊκή επιτυχία των μαθητών. Η έλλειψη εστίασης στην επιμόρφωση για τη διγλωσσία σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί, παρά την υψηλή

αυτοαξιολόγησή τους, αναγνωρίζουν την ανάγκη για εξειδικευμένη επαγγελματική ανάπτυξη πέρα από τις γενικές παιδαγωγικές γνώσεις.

5.2 Σύγκριση με Συναφείς Μελέτες

Η ανάγκη για επιμόρφωση σε θέματα διγλωσσίας και διαπολιτισμικής εκπαίδευσης είναι ένα επαναλαμβανόμενο εύρημα σε έρευνες που αφορούν τη μειονοτική εκπαίδευση στη Θράκη (π.χ. Δραγώνα & Φραγκουδάκη, 2007). Η παρούσα μελέτη ενισχύει αυτό το συμπέρασμα, επικαιροποιώντας το και εστιάζοντας στις ανάγκες ενός συγκεκριμένου, γεωγραφικά απομονωμένου Δήμου.

Η προτίμηση για τη μικτή μέθοδο και την ενδοσχολική επιμόρφωση έναντι της αμιγώς εξ αποστάσεως, ερμηνεύεται ως μια λογική απαίτηση του δείγματος. Ενώ αναγνωρίζουν τη γεωγραφική ευκολία της εξΑΕ (Κριτήριο Δημοσίευσης 4), οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να επιζητούν την κοινωνική διάδραση και την άμεση πρακτική εφαρμογή που προσφέρουν η δια ζώσης και η ενδοσχολική επιμόρφωση. Η αποτελεσματική επιμόρφωση, ειδικά σε θέματα διδακτικής μεθοδολογίας, συχνά απαιτεί την άμεση ανατροφοδότηση και τον διάλογο που ευνοούνται στη δια ζώσης ή μικτή μορφή.

Παρόλα αυτά, η εξΑΕ αναγνωρίζεται ως βασικό εργαλείο για την άρση του γεωγραφικού αποκλεισμού. Δεδομένου ότι μόνο το 6% είχε λάβει εξ αποστάσεως επιμόρφωση, η χαμηλή προτίμηση για το αμιγώς εξ αποστάσεως μοντέλο μπορεί να οφείλεται και στην έλλειψη σχετικής εμπειρίας και επαρκούς ψηφιακού γραμματισμού, παρά το γεγονός ότι το 48,39% χαρακτήρισε τις γνώσεις τους σε ΤΠΕ ως «Πολύ καλές».

6. Συμπεράσματα και Προτάσεις

6.1 Συνοπτική Ανασκόπηση και Σύνδεση με τους Στόχους

Η έρευνα πέτυχε τον αρχικό της στόχο, αναδεικνύοντας ότι οι εκπαιδευτικοί των μειονοτικών σχολείων του Δήμου Αρριανών έχουν εξειδικευμένες και ιεραρχημένες επιμορφωτικές ανάγκες, οι οποίες εστιάζουν πρωτίστως στην αντιμετώπιση της διγλωσσίας και τη βελτίωση της σχολικής επίδοσης των μαθητών.

Τα συμπεράσματα καταδεικνύουν ότι το εργαλείο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι απολύτως ικανό να υποστηρίξει αυτές τις ανάγκες, λειτουργώντας ως γέφυρα που υπερβαίνει τον γεωγραφικό και κοινωνικό αποκλεισμό. Η πλήρης αξιοποίηση της εξΑΕ θα επιτρέψει στους εκπαιδευτικούς να ενισχύσουν τις δεξιότητές τους και να ασκήσουν αποτελεσματικότερα τα καθήκοντά τους, βελτιώνοντας έτσι την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης στη μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης.

6.2 Εκπαιδευτικές και Ερευνητικές Προτάσεις

Με βάση τα ευρήματα της έρευνας, διατυπώνονται οι ακόλουθες προτάσεις:

Σχεδιασμός Εξειδικευμένων Προγραμμάτων: Άμεση ανάπτυξη επιμορφωτικών προγραμμάτων, κατά προτίμηση με μικτή μέθοδο, με κεντρικό άξονα τη Διδακτική Μεθοδολογία για τη Διγλωσσία.

Αξιοποίηση της εξΑΕ: Τα προγράμματα αυτά πρέπει να υλοποιηθούν υποχρεωτικά με τη χρήση της εξΑΕ (ασύγχρονα και σύγχρονα) για τη διασφάλιση της πρόσβασης των εκπαιδευτικών του ορεινού όγκου.

Ενδοσχολική Υποστήριξη: Ενίσχυση του ενδοσχολικού μοντέλου επιμόρφωσης (π.χ. μέσω σχολικών δικτύων) για την προώθηση της συνεργασίας, της εφαρμογής και της άμεσης ανατροφοδότησης.

Μακροχρόνια Έρευνα: Διεξαγωγή μελλοντικών ποιοτικών ή μικτών ερευνών που θα εξετάσουν την αποτελεσματικότητα των επιμορφωτικών προγραμμάτων εξΑΕ στη βελτίωση της διδακτικής πρακτικής και της σχολικής επίδοσης των μαθητών.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσσες

- Αναστασιάδης, Θ.& Μανούσου, Ε. (2016). Προδιαγραφές σχεδιασμού προγράμματος επαγγελματικής ανάπτυξης από απόσταση για τους εκπαιδευτικούς των μειονοτικών σχολείων στη Θράκη. *OpenEducation*, 12,1, σελ. 60- 75.
- Ανδρεαδάκης, Ν., & Καδιανάκη, Μ. (2010). Εμπειρική μελέτη της αποτελεσματικής διδασκαλίας και του αποτελεσματικού εκπαιδευτικού. *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 15, 57, σελ.5-30.
- Ανδρούσου, Α. (2005). Πώς σε λένε; Διεργασίες μιας επιμορφωτικής παρέμβασης στη μειονοτική εκπαίδευση. Αθήνα: Gutenberg.
- Αρμακόλας, Σ., Παναγιωτακόπουλος, Χ. &Μασσαρά, Χ. (2015). Η αυτορρυθμιζόμενη μάθηση και το μαθησιακό περιβάλλον στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Στο 8ο Συνέδριο της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Ασημακοπούλου, Φ. &Χρηστίδου-Λιοναράκη, Σ. (2002). Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης και οι ελληνοτουρκικές σχέσεις. Αθήνα:Λιβάνης.
- Ασκούνη, Ν. (2006). Η εκπαίδευση της μειονότητας στη Θράκη. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.
- Βάμβουκας, Μ. (1998). Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική Έρευνα και Μεθοδολογία. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Βακαλιός, Θ. (1997). Το πρόβλημα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στη Δ. Θράκη. Αθήνα: Gutenberg.
- Βαλκάνος, Ε. (2006). Ανάλυση εκπαιδευτικών αναγκών. Πανεπιστημιακές παραδόσεις. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας: Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής.
- Βασιλού, Β. (2010). Παιδαγωγικές πρακτικές. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Βεργίδης, Δ. (2001). Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και δια βίου μάθηση: διεθνής εμπειρία και ελληνική προοπτική. Στο Χάρης, Κ.Π., Πετρούλακης, Ν. & Νικόδημος, Σ. (επιμ.) Πρακτικά Θ' Διεθνούς Παιδαγωγικού Συνεδρίου (σελ. 127 – 144), Αθήνα: Ατροπός.
- Βεργίδης, Δ. (2003). Οι εκπαιδευτικοί των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας. Το Περίγραμμα της θέσης εργασίας τους. Αθήνα: ΓΓΕΕ-ΙΔΕΚΕ.
- Βεργίδης, Δ., &Καραλής, Α. (2008). Εισαγωγήστηνεκπαίδευσηηενήλικων. Σχεδιασμός, οργάνωσηκαι αξιολόγηση προγραμμάτων. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Βορβή, Ι. & Παπαγάλου Φ. (2013). Σχεδιασμός επιμορφωτικής δράσης σχολικού συμβούλου με αξιοποίηση δια ζώσης και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Ένα παράδειγμα. Αθήνα: Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.

- Γιώτη, Λ. & Λυγούρα, Α. (2014). Αντιλήψεις, κίνητρα και εμπόδια στην επιμόρφωση των φιλολόγων στα πιλοτικά σχολεία. *Νέος Παιδαγωγός*, 3, σελ. 165-174.
- Γκελαμέρης (2015). Πώς οι νέες Διαδικτυακές Τεχνολογίες διαμορφώνουν την Ανοικτή και εξ αποστάσεως Εκπαίδευση στο άμεσο μέλλον. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 11, σελ. 51-71.
- Γκιουλιάμα, Α., Τσαρεκτσή, Τζ., & Τσέλλιος, Ι. (2015). Οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών στην δευτεροβάθμια μειονοτική εκπαίδευση. *Rethinking Language, Diversity, and Education*. University of the Aegean, May 28, 2015 – May 31, 2015.
- Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση. Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Δραγώνα, Θ. & Φραγκουδάκη, Α. (2007). Εισαγωγή. Στο: Θ. Δραγώνα, & Α. Φραγκουδάκη (επιμ.), *Πρόσθεση όχι αφαίρεση. Πολλαπλασιασμός όχι διαίρεση. Η μεταρρυθμιστική παρέμβαση στην εκπαίδευση της μειονότητας της Θράκης* (σσ. 17-56). Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Ζουμπουλάκη Α. & Λιγγερίδου Ε. (2011). Η ασύγχρονη τηλεεκπαίδευση και η εφαρμογή της στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και στη δια βίου μάθηση ενηλίκων. Πτυχιακή εργασία. Ανακτήθηκε από: <http://io.teiion.gr/bitstream/handle/123456789/1411/thesis.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Καλογιαννάκης, Μ. & Τουβλατζής, Σ. (2015). Εξ αποστάσεως εκπαίδευση και συναισθήματα εκπαιδευομένων: μελέτη περίπτωσης για το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Στο 8ο Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση Καινοτομία και Έρευνα.
- Καραλής, Θ. (2005). *Σχεδιασμός, Διοίκηση, Αξιολόγηση προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων*. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Καψάλης, Α. & Παπασταμάτης, Α. (2002). *Εκπαίδευση Ενηλίκων Α΄: Γενικά εισαγωγικά θέματα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.
- Keegan, D. (2001). *Οι βασικές αρχές της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης*. Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Κιουλάνης Σ. (2007). Δημιουργία περιβάλλοντος ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην επιμόρφωση των θεολόγων εκπαιδευτικών. Εμπειρική έρευνα. (Διδακτορική Διατριβή). Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη
- Κόκκος, Α. (2003). Ο μετασχηματισμός των στάσεων και ο ρόλος του εμπνευστή. Στο Βεργίδης, Δ. (επιμ.) *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών*, σ.σ. 195-223. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κόκκος, Α. (2005). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*. Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Κόκκος, Α. (2008). *Εκπαιδύοντας τους εκπαιδευτές ενηλίκων. Μελέτη αξιολόγησης*. Αθήνα: Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Κόκκος, Α. (2010). *Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσα από την Αισθητική Εμπειρία: Θεωρητικό πλαίσιο και μέθοδος εφαρμογής*, στο *Εκπαίδευση Ενηλίκων. Τετραμηνιαία έκδοση της Επιστημονικής Ένωσης Εκπαίδευσης Ενηλίκων*, 19, σελ. 9-13.
- Κοττάκης Μ. (2000). *Θράκη. Η μειονότητα σήμερα*. Αθήνα: Νέα Σύνορα – Λιβάνη.
- Κωστίκα, Ι. (2004). *Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών: Διερεύνηση Απόψεων και Στάσεων των Στελεχών της Εκπαίδευσης*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Λιοναράκης, Α. (2001). *Ανοικτή και εξ αποστάσεως πολυμορφική εκπαίδευση: Προβληματισμοί για μία ποιοτική προσέγγιση σχεδιασμού διδακτικού υλικού*. Στο: *Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.
- Μαγκριώτης, Γ. Δ. (1994). *Πομάκοι ή Ροδοπαίοι. Οι Έλληνες Μουσουλμάνοι*. Αθήνα: Πελασγός.
- Μαλαμίδης, Μ. (2008). *Η γλωσσική εκπαίδευση της Μουσουλμανικής Μειονότητας στην Ελλάδα για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Νομοθετικό πλαίσιο, Σχολικά εγχειρίδια, Αναλυτικά και Ορολογία προγράμματα)*. Μεταπτυχιακή Διατριβή. Τμήμα Γλώσσας, Φιλολογίας και Πολιτισμού Παρευξείνιων Χωρών, ΔΠΘ.
- Μαυρογιώργος, Γ. (2011). *Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών: Γιατί οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζονται λες και δεν είναι ενήλικες; Στο Οικονομίδης, Β. (επιμ) Εκπαίδευση και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις* (σελ. 608 – 621). Αθήνα: Πεδίο.
- Μαυρομμάτης, Γ. (2004). *Τα παιδιά της Καλκάντζας. Εκπαίδευση, φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός σε μια κοινότητα μουσουλμάνων της Θράκης*. Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Μουζάκης, Χ. (2006). *Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαίδευση ενηλίκων - Παραδείγματα και περιπτώσεις εφαρμογής*. Αθήνα: Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης
- Μπαλτσιώτης, Λ. (1997). *Ελληνική διοίκηση και μειονοτική εκπαίδευση στη Δυτική Θράκη. Στο Κωνσταντίνος Τσιτσελίκης, Δημήτρης Χρυσόπουλος (επιμ.) Το μειονοτικό φαινόμενο στην Ελλάδα . Μια συμβολή των κοινωνικών επιστημών*. Αθήνα: Κριτική.

- Μπαλτσιώτης, Λ. & Τσιτσελίκης, Κ. (2001). Η μειονοτική εκπαίδευση της Θράκης, Συλλογή Νομοθεσίας – Σχόλια. Αθήνα- Κομοτηνή : Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Μπασλής, Γ. (2000). Κοινωνιογλωσσολογία. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Μπουζάκης, Σ. (2011). Επιμόρφωση εκπαιδευτικών: εθνικές και ευρωπαϊκές διαστάσεις. Στο Οικονομίδης, Β. (επιμ.) Εκπαίδευση & Επιμόρφωση εκπαιδευτικών Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις (σ.σ. 602 – 607). Αθήνα: Πεδίο.
- Νοταράς, Αν. (2008). Εκπαιδευτικές πρακτικές και διλήμματα ταυτότητας στη μειονότητα της Θράκης. Η περίπτωση της Ξάνθης. Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 127, σελ.73-102.
- Ντρενογιάννη, Ε. & Λιάμπας, Α., (2015). Αξιολόγηση, Σχεδιασμός και Προετοιμασία Επιμορφωτικού Προγράμματος Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σε παιδιά Ρομά. Παιδαγωγικά Ρεύματα στο Αιγαίο, 8.
- Παναγιωτίδης, Ν. (1995). Μουσουλμανική μειονότητα και εθνική συνείδηση. Αλεξανδρούπολη: Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ν. Έβρου.
- Παντάνο-Ρόκου, Φ. (2001). Παιδαγωγικά μοντέλα για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με τη χρήση νέων τεχνολογιών. Στο: Απόψεις και Προβληματισμοί για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.
- Παπαδημητρίου, Σ. & Λιοναράκης, Α. (2011). Ο ρόλος του Καθηγητή – Συμβούλου και η ανάπτυξη μηχανισμού υποστήριξής του στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Στο Πρακτικά του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή και Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση.
- Παπασταμάτης, Α. (2008). Εκπαίδευση Ενηλίκων για Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες. Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής. Θεσσαλονίκη: Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.
- Παρασκευόπουλος, Ι. (1993). Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας. Αθήνα: Εκδόσεις Γρηγόρη.
- Πλεξουσάκη, Ε. (2003). Κρανυές και ψίθυροι: Συγκρούσεις και ταυτότητες στον λόγο μειονοτικών γυναικών στη Θράκη. Στο: Χ. Βλαχούτσικου, & Λ. ΚαϊνHart(επιμ.), Όταν γυναίκες έχουν διαφορές: Αντιθέσεις και συγκρούσεις γυναικών στη σύγχρονη Ελλάδα (σ.σ.280-319). Αθήνα: Μέδουσα/Σέλας Εκδοτική.
- Πουλής, Π. (2001). Εκπαιδευτικό Δίκαιο και θεσμοί. Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Rogers, A. (1999). Η Εκπαίδευση Ενηλίκων. Αθήνα: Μεταίχιμο.
- Στρίγκας, Κ. & Τσιμπήρης, Α. (2019). Εξ αποστάσεως Επιμόρφωση Δασκάλων. Εφαρμογή, Στατιστική Ανάλυση και Αποτίμηση. Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία, 15,1, σελ.241-267.
- Τζιρίτας, Γ. (2005). Η δια βίου μάθηση. Διαθέσιμο στο: <http://www.csd.uoc.gr/~tziritas/papers/keimena/DiaBioy.pdf>.
- Τρουμπέτα, Σ. (2001). Κατασκευάζοντας ταυτότητες για τους μουσουλμάνους της Θράκης. Το παράδειγμα των Πομάκων και των Τσιγγάνων. Αθήνα :Κριτική – ΚΕΜΟ.
- Τσιτλακίδου, Ε. (2013). Ο ρόλος του διδάσκοντα στην υποστήριξη της αυτονομίας στην εξ αποστάσεως μαθησιακή διαδικασία. Στο Πρακτικά του 9ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση.
- Τσιούμης, Κ. (2010). Λεπτές Ισορροπίες. Μειονοτικά Ζητήματα στην Εκπαίδευση Γλωσσικών Μειονοτήτων στη Μεταπολεμική Ελλάδα. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αντ. Σταμούλη.
- Τσιούμης, Α. Κ. (2006). Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης (1950- 1960). Πολιτικοδιπλωματικές διεργασίες και εκπαιδευτική πολιτική. Θεσσαλονίκη: Σταμούλη.
- Τσιούμης, Κ. (2003). Ο μικρός «άλλος». Μειονοτικές ομάδες στην προσχολική εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: Ζυγός.
- Υφαντή, Α. & Βοζαίτης, Γ. (2009). Η επιμόρφωση και η επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού ως στοιχεία ποιότητας στο εκπαιδευτικό έργο. Παιδαγωγική Θεωρία και Πράξη. Ανακτήθηκε στις 10/2/2021 από: <http://www.pedagogy.gr/index.php/journal/article/view/21/pdf>
- Φίλιας, Β. (2003). Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών. Αθήνα: Gutenberg.
- Φώκιαλη, Π. & Ράπτης, Ν. (2008). Οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ερευνητική προσέγγιση. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Χατζηπαναγιώτου, Π. (2001). Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών. Ζητήματα Οργάνωσης, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

- Χλαπάνης, Γ., Μπράτισης, Α. & Δημητρακοπούλου Α. (2004). Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών μέσω δραστηριοτήτων Ηλεκτρονικής Κοινότητας Μάθησης: η περίπτωση της Πιλοτικής Κοινότητας του Πανεπιστημίου Αιγαίου. *Περιοδικό Επιστήμες Αγωγής*.
- Χλαπάνης, Γ. (2006). Δημιουργία Κοινοτήτων Μάθησης με αξιοποίηση των Τεχνολογιών των Επικοινωνιών: Μελέτη Περίπτωσης Υλοποίησης Επιμορφωτικού Προγράμματος Εκπαιδευτικών για τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση (διδακτορική διατριβή). Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Ξενογλώσσες

- Bolin, F.S (1989). Empowering Leadership. *Teachers college records*, 91, p.p.81-96.
- Dragonas, T.&Frangoudaki, A. (2006). Educating the Muslim Minority in Western Thrace. *Islam and Christian-Muslim Relations*, 17, 1, p.p. 21-41.
- Duncombe, R. & Armour, K. (2004). Collaborative Professional Learning: From Theory to Practice. *Journal of In-Service Education*, 30,1, p.p. 141-166.
- Farajollahi, M. & Zarifsanaye, N. (2012). Distance Teaching and Learning in Higher Education: A Conceptual Model. In *Tech Europe*. Ανακτήθηκε από τη ιστοσελίδα www.intechopen.com.
- Firestone, W. (1993). Alternative arguments for generalizing from data as applied to qualitative research. *Educational Researcher*, 22,4, p.p. 16-23.
- Garrison, D. & Shale, D. (1987). Mapping the boundaries of distance education: Problems in defining the field. *The American Journal of Distance Education*, 1, p.p. 4-13
- Guemide, B., Benachaiba, C. & Bouzar, M. (2011). Exploiting ICT and Elearning in Teacher's Professional Development in Algeria: The Case of English Secondary School Teachers. *Malaysian Journal of Educational Technology*, 12,1, p.p. 55-66.
- Hargreaves, A. & Giles, C. (2003). The knowledge society school: An endangered entity. In Hargreaves, A. *Teaching in the knowledge society: Education in the age of insecurity*. Maidenhead and Philadelphia: Open University Press.
- Maeroff, G. I. (1988). *The empowerment of teachers. Overcoming the crisis of confidence*. New York: Teachers College Press.
- Maslow, A. H. (1987). *Towards a Psychology of Being*. New York: Van Nostrand.
- Moore, M. G. (1993). Theory of transactional distance. Στο D. Keegan (ed.), *Theoretical principles of distance education* (pp. 22-38). New York: Routledge.
- Moskal P., Dziuban C., Hartman J., (2013). Blended Learning: A dangerous idea? *Internet and Higher Education*, 18, p.p. 15-23.
- Nixon, J. (1989). Determining In- service needs within specific contexts. *British Journal of In-service Education*, 15, 3, p.p.150-153.
- Ogbu, J. U. & Simons, H. D. (1998). Voluntary and involuntary minorities: a cultural-ecological theory of school performance with some implications for education. *Anthropology and Education Quarterly*, 29, 2, p.p. 155-188.
- Pearson, L. C. & Moomaw, W. (2006). Continuing validation of the teaching autonomy scale. *Journal of Educational Research*, 100,1, p.p. 44-51.
- Peters, O. (2003). Distance Education in Transition. *New Trends and Challenges. Studien und Berichte der Arbeitsstelle Fernstudienforschung der Carl von Ossietzky Universität Oldenburg*. Band 5.
- Peters, O. (Herg.). (2009). Distance Education in Transition. *New Trends and Challenges. Distance Education in Transition: new trends and challenges*. Oldenburg, Germany: Carl von Ossietzky Universität.
- Reviere, R., Berkowitz, S., Carter, C.C. & Ferguson, C. G. (1996). Introduction: Setting the Stage Στο: R. Reviere, (επιμ). *Needs Assessment: a Creative and Practical Guide for Social Scientists*. Washington, D.C: Taylor & Francis.
- Roes, H. (2001). *Digital Libraries and Education: Trends and Opportunities*. D-Lib Magazine, 7. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.dlib.org/dlib/july01/roes/07roes.html>.
- Sagnak, M. (2012). The empowering leadership and teachers' innovative behavior: the mediating role of innovation climate. *African Journal of Business Management*, 6,4, p.p.1635-1641.

- Serenko, A., Cocosila, M., & Turel, O. (2008). The State and Evolution of Information Systems Research in Canada: A Scientometric Analysis. *Canadian Journal of Administrative Sciences*, 25, p.p. 279–294.
- Soutopoulos, N. (2018). A small-scale research about skype as a synchronous social medium and its use and writing practices as an educational tool. *Proceedings of 4th International Conference Education Across Borders Education in the 21st Century: Challenges and Perspectives*. Florina, 19-20 October 2018.

Χαράλαμπος Γεωργιάδης

Το παρόν αποτελεί απόσπασμα από την μεταπτυχιακή μου διπλωματική εργασία στο πλαίσιο του Διδρυματικού Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Παιδαγωγική μέσω Καινοτόμων Τεχνολογιών και Βιοϊατρικών Προσεγγίσεων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και της ΑΣΠΑΙΤΕ

<https://polynoe.lib.uniwa.gr/xmlui/handle/11400/857>